

פרק א'

1. א. ציין : לאומיות אתנית.
הצג : מבוססת על יסודות אתניים-תרבותיים : מוצא, שפה, תרבות, היסטוריה, ולפעמים גם דת.
הסבר : "הממצאים שהתגלו הם שרידים מהעבר היהודי בא"י... יוכלו אזרחי המדינה להתבונן בממצאים וללמוד על העבר".
מכיוון שהממצאים מהעבר היהודי התגלו, הם מבססים את מהלאומיות האתנית המחזקת את ההיסטוריה המשותפת ואת המוצא.
 - ב. ציין : הזכות לחיים וביטחון (יכול להתקבל גם חופש תנועה).
הצג : הזכות שחיי/גופו של אדם לא יפגעו בשום צורה שהיא (פיזית/מילולית/רגשית). הזכות כוללת גם את זכותו של האדם שלא לחיות בפחד מפני פגיעה כלשהי. המדינה חייבת להגן על זכות זו של אזרחיה (מאיומים המגיעים מתוך המדינה או מחוצה לה).
הסבר : "התכנון המקורי של הכביש הכרחי לשמירה על שלום הנוסעים".
מכיוון שהשמירה על שלום הנוסעים הכרחית יש לשמר את זכותו הפיזית של אדם שלא ייפגע בשום צורה שהיא.
2. א. ציין : משפט אזרחי.
הצג : עוסק בסכסוכים שבין אדם לחברו
המשפט מכריע בסכסוך בין הצדדים על פי החוק והראיות
התובע הוא אדם או תאגיד (לרבות המדינה או רשות מקומית) והנתבע הוא אדם או תאגיד
במשפט אזרחי אין ענישה ובסופו מתקבלת החלטה על חיוב כספי של המפסיד או הוראה אחרת לביצוע
הסבר : "המרצה המלמד תבע בבית משפט... על התלמידה לפצותו".
מכיוון שבמשפט אזרחי אדם תובע אדם, במשפט זה אין ענישה ויש פיצוי כספי הדבר תואם את המוזכר בקטע בו המרצה תבע את הסטודנטית שנאלצה לפצותו מבחינה כספית.
 - ב. ציין : הזכות לקניין רוחני.
הצג : הזכות לקניין היא זכותו של אדם לצבור, לשמור, להחזיק רכוש וליהנות ממנו. רכוש שאדם צבר או שקיבל ממשפחתו או מקרוביו.
קניין רוחני כמו : עבודת מחקר, יצירה אומנותית דוגמת : סיפור, שיר, ציור פיסול, קריקטורה, יצירה מוסיקלית. המצאה מדעית. הזכות לקניין רוחני מכונה גם זכויות יוצרים.
אין להשתמש ברכושו החומרי והרוחני של אדם ללא רשותו.

הסבר : "שני ספרים שהיא פרסמה התבססה על חומר שהוא יצר...היא לא ביקשה ממנו רשות."
מכיוון שהתלמידה פרסמה חומר שיצר המרצה ללא רשות היא פגעה בזכותו לשמור על זכויות היוצרים שלו, ופגעה בזכויותיו כשלא ביקשה את רשותו".

פרק ב'

3. חוק שעות עבודה ומנוחה מגדיר את שעות העבודה וימי עבודה ומנוחה. במשק ליהודים נקבעה השבת כיום השבתון השבועי. המשק היהודי משפיע על המרחב הציבורי במדינה.
חוק חג המצות אוסר על בעלי עסקים הצגת ומכירת חמץ ברשות הרבים באזורים יהודים במהלך ימי חג הפסח. חוק מאלץ בעלי עסקים חילונים ושומרי חוק שלא למכור חמץ במרחב הציבורי.
4. קואליציה- (לרוב) סיעות הקואליציה מהוות יחד רוב של חברי הכנסת בפרלמנט ומהוות את בסיס התמיכה של הממשלה בפרלמנט.
מבוססת על הסכמים קואליציוניים בין הסיעות המרכיבות אותה.
אופוזיציה- סיעות הפרלמנט שאינן שותפות בממשלה.
-מספר החברים באופוזיציה קטן בדרך כלל ממספר חברי הקואליציה וממחצית חברי הפרלמנט (למעט במצבים של ממשלת מעבר)
-תפקידי האופוזיציה : 1. לבקר את השלטון / לפקח על השלטון / להציג לו חלופה 2. ליטול חלק בחקיקה ובוועדות הכנסת.
5. מדינת לאום היא מדינה המזוהה ברמה הקולקטיבית עם לאום אתני-תרבותי אחד ומבטאת את זכותו להגדרה עצמית לאומית.
-חלק מהסמלים, המועדים, החוקים ומוסדות המדינה נותנים ביטוי ליסודות האתניים התרבותיים (מוצא, שפה, תרבות, היסטוריה, ולפעמים גם דת) של קבוצת הרוב הלאומי. הצדקה לדוגמה-
הזכות להגדרה עצמית -לעמים יש זכות קולקטיבית לממש את תרבותם הלאומית במדינת לאום. צידוק זה איננו ממוקד בזכויות הפרט, אלא עוסק בזכויות של קבוצות קולקטיביות-לאומיות.
6. משאל עם הוא שאלה מוגדרת המופנית אל כלל ציבור הבוחרים / האזרחים כלי / הליך של דמוקרטיה ישירה / על מנת לשקף באופן ישיר את עמדות הציבור.
בחלק מן המדינות תוצאות המשאל מחייבות באופן חד משמעי ובאחרות הוא מוגדר ככלי מיעץ בלבד בידי המחוקקים.
יתרון- הוא מבסס את רעיון הדמוקרטיה הישירה בה העם יכול לבחור באופן נקודתי את עמדתו לגבי סוגיה מסוימת.

חיסרון- במידה והעם יבחר נגד עמדת הממשלה, היא תיאלץ לפעול נגד המדיניות שלה או להתפטר, ובכך הם מחלישים את תהליך הבחירות שנעשה במסגרת הדמוקרטיה העקיפה.

7. תרבות פוליטית דמוקרטית ערכים, אמונות וצורות התנהגות המבטאים הזדהות עם עקרונות הדמוקרטיה.

-ביניהם ניתן למנות רמה גבוהה של השתתפות בבחירות והשתתפות אזרחית, קבלת הכרעת הרוב, הכרה בשלטון החוק והפנמת ערכים כמו פלורליזם, סובלנות, הסכמיות.

-תרבות פוליטית דמוקרטית והחינוך אליה מחזקים את היציבות של המדינה הדמוקרטית.
לא קיימת במידה שווה בכל הדמוקרטיות.

8. א. עקרון ההסכמיות מדגיש הסכמה רחבה בין קבוצות בחברה על כללי משחק בסיסיים או על אופייה הבסיסי של החברה והמדינה.
מחזקת את היציבות ומאפשרת קיום בצוותא על אף חילוקי דעות בתחומים אחרים.

ישנו מתח בין ערך הפלורליזם המעודד ריבוי דעות לערך ההסכמיות המחזק את האחידות / הערכים המשותפים.

עקרון זה בא לידי ביטוי בהסכם הסטטוס קוו ב-1947 ובו נוצרו הסכמות בין דוד בן גוריון לראשי החרדים בנוגע לכשרות, אישות, שבת וחינוך. הסכם זה התמודד עם השסע הדתי שקיים בין חילונים לחרדים.

9. הגלובליזציה מתארת -תהליכים כלל עולמיים בין מדינות, חברות ויחידים. -התהליכים מתארים יכולת תנועה / מעבר / ניעות הולכת וגדלה של סחורות, שירותים, מידע, רעיונות ובני אדם.

במהירות / בתדירות גבוהה ובקלות יחסית / בנפח הולך וגדל.

העולם נתפס כ"כפר גלובלי" והדבר משפיע על תחומי חיים רבים: חברה וכלכלה, תרבות ולאומיות, משפט ויחסים בין מדינות, טשטוש גבולות. במקביל מתרחשים בזמננו תהליכים הפוכים של חיזוק זהויות לאומיות ודתיות.

הגלובליזציה מחזקת את עצמאות התקשורת בכך שאם במדינה מסוימת המשטר רוצה להגביל מידע מסוים מהאזרחים, הרי שבעולם גלובאלי האזרחים יכולים למצוא את המידע ברשתות טלוויזיה זרות, או באתרים אינטרנטיים מחו"ל.

10. ממשלת אחדות לאומית- ממשלה המבוססת על שיתוף פעולה בין המפלגות הגדולות היוצרות קואליציה רחבה.

-מטרתה להבטיח יציבות פוליטית, לפתור מצב של תיקו פוליטי או לחזק את הלגיטימציה של הממשלה בזמני חירום ומשבר.

היא מחזקת את עקרון ההסכמיות בכך שהרבה מפלגות מסכימות על "כללי משחק" ועקרונות רחבים המחייבים את כל חברי הקואליציה.

11. תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות בא לידי ביטוי בקבלת החלטות והתווית קווי פעולה בתחומים שונים הנמצאים באחריות משרדי הממשלה, כמו קביעת מדיניות החינוך, החוץ או הבריאות במדינה. הרשות המקומית יכולה באמצעות חקיקת המשנה של הממשלה להטיל תקנות, וצווים, ובאמצעות חוקי עזר עירוניים לממש את מדיניות העירייה.

12. הכנסת בוחרת את מבקר המדינה המשמש גם כנציב תלונות הציבור. המבקר מפקח ומבקר את תפקידי הכנסת, הממשלה, הרשויות המקומיות ומנגנוני השלטון השונים, ומפרסם מידי שנה את ממצאיו בתקשורת. עקרון הפרדת הרשויות מיועד ליצור איזונים, ריסונים ובלמים במערכות השלטון. הכנסת מצד אחד ממנה את המבקר, והממשלה דומיננטית בכנסת, אך יחד עם זאת היא נתונה לביקורת מצד אותו מבקר.

פרק שלשי

13. ציון: הזכות לחירות-

הצג: לכל אדם זכות לחיות / להחליט / לעשות / לפעול / להימנע מפעולה / לבחור / לעצב את אישיותו על פי רצונו החופשי - (היבט חיובי).

אין לשלול את חירותו של אדם על ידי מעצר או על ידי הגבלת חופש המחשבה והפעולה שלו - (היבט שלילי).

מן הזכות לחירות נגזרות שורה של חירויות (חופש הביטוי, חופש המחשבה והמצפון, חופש התנועה, חופש העיסוק, חופש הדת, החופש מדת ועוד).

חוקים רבים בכל חברה מגבילים בהכרח את הזכות לחירות ונגזרותיה וגבולות הפגיעה הסבירה שנויים במחלוקת ציבורית בכל חברה דמוקרטית.

הסבר: "קשיי התחבורה מגבילים... מחסור במעונות לפעוטות, לכן אימהות אינן יכולות לעבוד מחוץ לבית..."

מכיוון שיש קשיי תחבורה ומחסור במעונות יום, חופש הפעולה של המגזר הערבי נפגע בגלל מחסור בתשתיות.

14. זיהוי- גישה סוציאל דמוקרטית.

הצג- מדגישה את השוויון החברתי-כלכלי על פני החירות הכלכלית / מקדמת בשם הסולידריות שוויון כלכלי / צמצום פערים.

-במקרה הצורך הפרט יכול להישען על סיוע חברתי-כלכלי מהמדינה /
הדגשת האחריות של המדינה כלפי החלש.

-המדינה מעורבת בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה / מחויבת ליצור רשת
ביטחון סוציאלי רחבה / מחויבת להבטיח קיום בסיסי בכבוד לכל אדם /
דוגמאות: סבסוד שירותים, הענקת שירותים חברתיים, חקיקה חברתית,
הלאמה.

-תמיכה במיסוי גבוה על העשירונים העליונים.
הסבר: "על המדינה להגביר את המאמץ ולהגדיל את ההשקעה הכספית
בתחבורה ובעידוד תעסוקה".
מכיוון שהמחבר חושב שיש להשקיע יותר כסף בתחבורה ובעידוד תעסוקה
לאוכלוסייה הערבית, הוא מחזק את עקרון השוויון וצמצום הפערים בין
האוכלוסייה הערבית ליהודית.

15. הפנייה בהכרזת העצמאות לערבים תושבי מדינת ישראל:
בהכרזת העצמאות פנו כותביה לתושבים הערבים במדינת ישראל בבקשה
לשמור על השלום ולהשתתף בהקמת המדינה. כל זאת על יסוד אזרחות
מלאה ושווה במדינה וייצוג מתאים במוסדות המדינה.
הסבר- "זהו אינטרס משותף לכל אזרחי המדינה, שכן מהלך כזה יקדם את
החברה בישראל, את כלכלת המדינה ואת חוסנה הלאומי". ניתן לראות
ששיתוף הפעולה בין התושבים הערבים והיהודים במדינת ישראל הוא
הכרחי. עבודת הצוות תניב פירות ותוביל למדינה משגשגת ומתקדמת.

פרק רביעי:

16. ציין: סוג האחריות שהתממשה בפעילות השר היא אחריות
מיניסטרילית.

הצג: אחריות מיניסטרילית היא אחריות המוטלת על כל שר בממשלה
מתוקף היותו שר הממונה על ביצוע המדיניות של משרד מסוים ועל המנגנון
המוציא לפעול את המדיניות. השר אחראי לפעולות סגל עובדיו גם אם נעשו
שלא בידיעתו. על השר להשיב לשאילתות ולתקן בעיות בתחום משרדו.
הסבר: "משרד החקלאות אינו פועל מספיק לחיסון חיות בר נגד כלבת
ומשום כך בני אדם ובעלי חיים עלולים להיות בסכנה". ניתן לראות כי
האחריות לטיפול על התפשטות מחלת הכלבת מוטלת על משרד החקלאות
ולא על הממשלה עצמה. כלומר עזרתו בנושא זה תוכל להביא לצמצום
התופעה. שר החקלאות פיתח תוכנית מערכתית שתפקידה למנוע פגיעה
בציבור.

17. ציין- העקרון הדמוקרטי שהתממש בפעילות האזרחים הוא עיקרון
שלטון העם.

הצג: עקרון שלטון העם הינו עקרון יסוד בדמוקרטיה. העם הוא הריבון,
השולט ומקור הסמכות. העם בוחר את נציגיו לשלטון בבחירות דמוקרטיות

לזמן קצוב המוכר בחוק. על הנציגים מוטלת האחריות לפעול בשם העם ולדאוג לקידום טובתם.
הסבר: "המפגינים דרשו לבטל את ההחלטה בטענה שהממשלה מנצלת לרעה את סמכויותיה". ניתן לראות שהאזרחים לא מרוצים מתפקוד הממשלה. העם הוא מקור הסמכות במדינה, הוא זה שבחר את נציגיו לשלטון ולכן ההחלטות המתקבלות צריכות לשקף את רצון העם. ניתן לראות כי הממשלה אינה דואגת לרצונות האזרחים ולא פועלת לטובתם ולכן האזרחים מתרעמים.

18. ציין- החוק שעליו התבססה הקריאה של ראשי הארגונים הוא החוק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם.
הצג: החוק קובע כללי ענישה ייחודיים על פשעי הנאצים ועוזריהם שנעשו נגד היהודים בתקופת המשטר הנאצי בגרמניה, למרות שנעשו טרם הקמת המדינה ומחוץ לגבולותיה.
הסבר: "לשפוט אותם בהתאם לחוק הישראלי". החוק הישראלי המוכר בנוגע לפושעי מלחמה נאצים הוא החוק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם. בהתאם לחוק זה ניתן לשפוט פושעי מלחמה מהעבר בגבולות מדינת ישראל. בקשת הארגונים היהודיים הייתה להביא את הפושעים למדינת ישראל ולשפוט אותם על פי החוק הנ"ל.

19. טענה- אני בעד איסור כניסת כלי רכב ישנים לתחומי העיר כדי להפחית את רמת זיהום האוויר.
הנמקת דעתי- כלי רכב ישנים פולטים אוויר מזוהם ובשל כך עלולים לגרום לזיהום אוויר. ערים בעלות זיהום אוויר גבוה הוכיחו בעבר שאוכלוסיות הקצה, כלומר ילדים ומבוגרים, חולים יותר במחלות נשימה כמו אסתמה. בשל כך נפגעת "הזכות לחיים, בטחון ושלמות הגוף". תפקיד המדינה הוא לשמור על חיי ובריאותי ולהגן עליי מכל פגע, בשל כך אני חושבת שהכנסת כלי רכב ישנים עלולה לפגוע בבריאות התושבים
הנמקת העמדה המנוגדת- לכל אזרח במדינה הזכות לנוע בחופשיות ממקום למקום ולהמצא בכל מקום, אך אם העירייה לא מאפשרת לבעלי הרכבים הישנים להתנייד בחופשיות בעיר הם בעצם מונעים מהם את הזכות לחירות- חופש התנועה. העירייה מונעת מאוכלוסייה מסוימת את התנהלותה במרחב ודורשת ממנה התנהלות מחודשת.

20. טענה- אני בעד ההצעה לחייב את ספקי האינטרנט למנוע מקטינים אפשרות לגלוש באמצעות הטלפונים הסלולרים שלהם באתרי הימורים או באתרים שיש בהם תכנים פוגעניים.
הנמקת דעתי- החוק אוסר על קטינים לצפות בתכנים פוגעניים או לקחת חלק באתרי הימורים ובשל כך עלינו לפעול בהתאם לעקרון שלטון החוק. החוק הוא העליון והן האזרחים ורשויות החוק כפופים לו ושווים בפניו. עקרון שלטון החוק מבטא את עקרון האמנה החברתית, המאגד את כלל

העם מבחינה חוקית. אם החוק אינו מתיר לילדים מתחת לגיל 18 לצפות בתכנים לא ראויים על החברות הפרטיות לפעול בהתאם ולאסור זאת. הנמקת העמדה המנוגדת- כל אדם הינו חופשי לעשות כרצונו, לפעול על פי אמונתו, לעצב את אישיותו על פי רצונו החופשי ולכן אין למנוע גלישה באתרים אלה. זכות החירות של הפרט מאפשרת לו לקבל את ההחלטות הנכונות ביותר עבורו ובעצם לפעול במסגרתן. לאדם יש את השיקול דעת שלו והוא יודע היטב מה נכון עבורו ומה לא נכון עבורו ולכן על המדינה ועל ספקי האינטרנט הפרטיים לא להתעכב.